

Актор – це маленький оркестр. Слово про Тараса Денисенка

Лариса Брюховецька

Після тяжкої хвороби у віці 52 роки пішов від нас кіноактор Тарас Денисенко. Українське кіно зазнало ще однієї втрати, не в останню чергу спричиненої занепадом кіновиробництва, і як наслідок – нездоровою ситуацією, пов'язаною з наступом графоманів від кінематографа й агресивної масової культури.

Тарас Денисенко належав до професіоналів високого класу. Вроджений талант, професійна спадковість (мати – кіноактриса Наталя Наум, батько – кінорежисер Володимир Денисенко), якісна освіта (ВДІК) – все це відкрило шлях у велике кіно ще в студентські роки. З навчанням були пов'язані важкі відчуття: вчитися треба було в Москві, зніматися – в Києві і Харкові, і всюди встигати. Фільм Михайла Белікова «Які ж були ми молоді», де внутрішня суть Тараса відповідала суті головного героя – юнака, відкритого світові, щастю і коханню, здобув нагороду (стрічку дістався Головний приз ВКФ в Алма-Аті), і студент ніяковів, коли на стіні в коридорі ВДІКУ, де виставлялись «Кращі здобутки радянського кіно за 1985 рік», бачив своє обличчя поруч з портретами маститих митців і коли однокурсники брали в нього інтерв'ю. У своєму героєві Тарас виразив характер покоління часів відлиги, яке ще не було зіпсоване вірусом корисливості, кар'єризму, пристосуванства, діляцтва. Згодом, у 1970-х – 1980-х, цей вірус, на жаль, формуватиме людські стосунки, а добро й безкорисливість ставатимуть дефіцитом.

Ті самі добро й безкорисливість, а ще почуття власної гідності, стануть визначальними в образі такого знакового героя, як рядовий Білик у фільмі «Кисневий голод» Андрія Дончика за сценарієм Юрія Андруховича. Фільм про Радянську армію часів занепаду СРСР, про таке страшне явище, як дідівщина. Але новобранець, якого зіграв Тарас, не піддається насильству, своє власне «я» він готовий відстоювати навіть ціною життя. Кульмінаційна сцена, де він у протигазі стоїть біля цистерни з нафтою, сьогодні сприймається особливо гостро, вона резонує з виглядом київського Майдану часів Революції Гідності, де люди стояли до останнього перед реальною загрозою загибелі. Тільки київський Майдан був, немов на долоні, перед очима всього світу, а жорстокість і насильство у військових частинах ховалися за неприступними парканами. Глядачі були вражені драматичною напругою, історією українця, котрий для «дідів» та армійського старшини, що не терплять непокірних, є чимось забутим – втіленням порядності і гідності. Роль Білика принесла Тарасові міжнародне визнання – приз за найкращу

чоловічу роль на МКФ у Салоніках. Сьогодні такого героя ми не бачимо в нашому кіно, а шкода. На жаль, пам'ять про насильство над українцями в імперії швидко вивітряється. Тарас, здавалося, не зміг би втілити образи людей жорстоких.

Але під час моєї з ним розмови він сказав, що не вірить в акторське перевтілення в кіно: «Справа в тому, що в кожній людині, в тому числі в акторові, багато всього – і світлого, і темного, і доброго, і злого. Актор – це маленький оркестр. А в кожній ролі – своя закінчена драматургія, багато голосів. Треба докласти зусиль, щоб вони зазвучали злагоджено».

Тарас знімався в багатьох режисерів – Михайла Белікова, Олександра Ітигілова («Звинувачується весілля»), Олександра Рогожкіна в Санкт-Петербурзі, Михайла Ілленка («Фучжоу»).

«Фучжоу» – фільм особливої теми і стилістики: тут ситуації сповнені вигадки і теплого гумору, тут панує естетика небиліци, фольклору. Свого героя Тарас творив із завзяттям, хоча це непросто – бути переконливим у фільмі, де дійсно переплітається з вигаданим. Та актор вважав, що нічого складного немає. А ще виношував думку, що не треба плакати над своєю долею, треба її творити. Саме під таким кутом зору і сприймається його Тарас Шевченко у фільмі Станіслава Клименка «Поет і княжна». І саме таким – сміливим, відважним, майстерним воїном постав його козак Морозенко у фільмі Миколи Мащенко «Богдан Зиновій Хмельницький»; роль невелика, та одна з найкращих у цій епопеї.

Насамкінець наведу слова Тараса, зафіксовані на сторінках журналу «Кіно-Театр»: «Ми, українці, не озлобилися, незважаючи на ту наругу, яку терпіли останні сто років. Ми сповнені біологічної спраги до життя. Тільки воля до життя в нас не за рахунок інших. Нам притаманна воля до гармонії, прагнення гармонії. Цей архетип давно існує, він пройшов через турецькі каторги і російські сибіри. Ми ніколи нічого не руйнуємо, бо ми не руйнуємо себе. Ми хочемо жити».

Останнім часом Тарас знімався у студентських стрічках, був активним учасником проекту «Гра долі» Василя Вітра, де він озвучував історичних персонажів.

Тарас Денисенко.